

Opinió

EL MERCAT EUROPEU ENS PERMET

DEIXAR ENRERE L'ESTIRA-I-ARRONSA AMB ESPANYA

Seny/rauxa

20/07/10 02:00 - CARLES BOIX

La publicació de *Notícia de Catalunya* per Jaume Vicens Vives el novembre de 1954 fou un èxit fulminant. L'edició catalana s'exhaurí en tres mesos, un rècord inèdit per aquella època, i passà ràpidament a fer de llibre de capçalera de les discussions polítiques de tota una generació. De fet, aquella meditació sobre la psicologia col·lectiva dels catalans fou decisiva a l'hora d'imposar la interpretació, gens qüestionada des d'aleshores, de la política catalana envers Espanya com una acció marcada per dos pulsions o principis antagònics: el seny i la rauxa.

Aplicat a la política, el seny, un mot tan famós com equívoc, consisteix en l'art de capejar, un dia sí i un altre també, les investides amargues del toro peninsular. Consisteix a "anar aguantant", per posar-ho en els termes literals que utilitzà un veí, una mica gran, el gest immutable, quan discutíem, ara fa res, la sentència del TC. I aguantar vol dir saber mesurar la força d'Espanya per tal d'evitar els conflictes i el final dramàtic que s'ha repetit de forma ineluctable en els darrers segles. Per això, el seny polític ha dut a fer tres coses. Primer, ha obligat el catalanisme a defensar, fent un gran esforç d'autocensura, uns programes autonomistes d'una moderació i prudència absoluta. Segon, l'ha abocat a buscar tota mena d'aliats peninsulars mitjançant intercanvis constants: des de l'obtenció d'aranzels a canvi de sostenir l'Estat fiscalment fins al suport estatal al projecte olímpic a canvi d'un programa d'infraestructures al sud d'Espanya. Finalment, l'ha empès a generar un discurs polític on les seves demandes apareixen com a part d'un programa ampli i generós que, s'insisteix sempre des de Catalunya, ha de beneficiar el conjunt de l'Estat: la Lliga i el PSC sempre parlaren de modernització; CiU, d'uropeïtzació; el catalanisme periodístic més recent, d'una Espanya en xarxa i d'un eix mediterrani, que, assegura, són més eficients i productius que l'Espanya radial.

En tot cas, els fruits del seny han estat sempre escadussers. Els catalans més optimistes interpreten la relació entre Catalunya i Espanya com una història de cinquanta, cent, dos-cents anys de plets inacabables. A mi, per contra, els partits catalanistes em recorden el mite de Sísif, sempre pujant una pedra autonomista que torna a rodolar cap avall abans d'arribar al cim desitjat. No és estrany, per això, que el pol oposat del seny sigui la rauxa: un estat, generalment transitori, d'exasperació frenètica; l'explosió incontrolable d'ira; el posat trabucaire de guerriller carlista. Històricament, la rauxa catalana ha pres formes estrambòtiques, des de les bullangues del segle dinou a les cassolades neuròtiques durant la guerra d'Iraq. Molt sovint, ha vingut acompanyada d'estirabots en forma de bigoti dalinià que la fan encara més incomprendible per a la societat espanyola i, de fet, per a una part del públic català.

Com va escriure John M. Keynes, "les idees dels economistes i dels filòsofs, certes o equivocades, són molt més poderoses del que ens pensem. De fet, el món el governa poca cosa més. Els homes pràctics, que s'imaginen a si mateixos lliures de tota mena d'influència intel·lectual, solen ser els esclaus d'algun economista difunt. Tard o d'hora són les idees, i no els interessos materials, les que són perilloses, ja sigui per bé o per mal". Mig segle després de la publicació de *Notícia de Catalunya*, els nostres periodistes i pensadors (fins i tot aquells que rebutgen taxativament que es pugui parlar de psicologies col·lectives) continuen presentant el seny i la rauxa com els dos pols eterns del nostre tarannà, com el *yin* i el *yang* del país. N'hi ha prou de considerar el darrer exemple d'aquestes setmanes. Quan el president Montilla llegí la seva declaració institucional després de la sentència del TC, molts no es van poder estar de comparar-lo amb aquell Companyes que, arran del sis d'octubre de rauxa, es girà als seus consellers per dir-los: "Ara no podreu dir que no sóc prou catalanista..."

Curiosament, fou el mateix Vicens Vives qui, amb la seva lucidesa habitual, s'atreví a dubtar de l'eficàcia completa de les seves classificacions. Poc després de la publicació de la seva *Notícia* escrivia: "Em sembla que he convençut massa de pressa". Al meu entendre, aquella ja era una crida (intuitiva, si és vol) a evitar imaginar seny i rauxa com dos trets permanents, inalterables, essencialistes del nostre caràcter. La prudència del botiguer ficat a política i l'emotivitat del seu fill jove no han estat altra cosa que les dues cares del món en què Catalunya ha hagut de viure fins fa poc: un mercat peninsular tancat; un Estat autoritari, encarcerat i dominat per la violència militar; una Europa ferida per dues immenses guerres civils fins no fa gaire. Aquest món, però, ha desaparegut. Europa és ara una confederació de democràcies amb una autoritat econòmica capaç de disciplinar l'Estat espanyol si cal. I, si la zona euro resisteix, Catalunya té al seu abast un mercat infinitament més gran que la Península.

En aquest món cada cop més globalitzat, Catalunya pot finalment deixar de moure's entre un seny esquifit i una rauxa estèril. Els nostres empresaris més productius (que són els que menys depenen dels favors i regulacions centrals) ho saben perfectament. L'explosió civil, festiva i noucentista que vàrem viure el 10-J marca el mateix camí. Ara cal que els nostres publicistes i intel·lectuals

"Els partits catalanistes em recorden el mite de Sísif, sempre pujant una pedra autonomista que torna a rodolar cap avall abans d'arribar al cim desitjat"

rellegeixin Vicens Vives com a ell li hagués agradat: com una eina analítica per entendre una època determinada i no com un manual de text tancat.

Darrera actualització (Dimarts, 20 de juliol del 2010 02:00)

Publicat a

[Avui](#) 20-07-2010 Pàgina 18